

บทความ เกราะป้องกันภัยไซเบอร์สำหรับเยาวชนไทย

ในทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกลายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตามท่ามกลางความสะดวกสบายของโลกออนไลน์ กลับมีภัยมืดที่แฝงตัวมาในรูปแบบของอาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนขึ้นอย่างน่าตกใจ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ **กลุ่มเด็กและเยาวชน** ซึ่งถือเป็นกลุ่มเปราะบางที่สุดในระบบนิเวศดิจิทัล

หน้าจอมือถือเปรียบเสมือนประตูบานใหญ่ที่เปิดออกสู่โลกกว้าง แต่ขณะเดียวกันก็เป็นช่องโหว่ให้มิฉาชีพก้าวเข้าถึงตัวเด็กได้ถึงในห้องนอน ความอันตรายออนไลน์ที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้นมิตีความรุนแรงที่ซับซ้อนและยาวนานกว่าวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากกระบวนการคิดและวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ยังพัฒนาไม่เต็มที่ ทำให้เด็กมักจะตกเป็นเหยื่อของการปั่นหัวทางจิตวิทยาโดยอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้อย่างง่ายดาย

นอกจากนี้ ความน่ากลัวของอาชญากรรมไซเบอร์ในวัยเด็ก ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การสูญเสียทรัพย์สินของพ่อแม่ผู้ปกครองเท่านั้น แต่สิ่งที่ร้ายแรงกว่า คือการโจมตีไปที่สภาพจิตใจ และอนาคตของเยาวชน มิฉาชีพยุคใหม่ใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาที่ซับซ้อนในการล่อลวง ช่มชู้ และบงการเหยื่อ บทความฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความน่ากลัวของภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์ในวัยเด็ก ผ่านกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงพร้อมนำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไข เพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่บุคลากรที่สำคัญที่สุดของชาติ

๑. ความอันตรายสามารถจำแนกออกเป็น ๓ ด้านหลัก ดังนี้

๑.๑ การสูญเสียข้อมูลส่วนบุคคลที่ย้อนกลับมาทำร้าย

การสูญเสียข้อมูลส่วนบุคคลในวัยเด็กหรือเยาวชนไม่ได้หยุดอยู่แค่การถูกนำเอาชื่อไปแอบอ้าง แต่คือการถูกลอกคราบตัวตน เพื่อเป้าหมายที่อันตรายกว่าเดิม เด็กมักจะขาดความตระหนักว่าข้อมูลเพียงเล็กน้อย เช่น ชื่อเล่น ชื่อโรงเรียน ภาพถ่ายในชุดนักเรียน หรือการเช็คอินสถานที่ ที่ไปเป็นประจำสามารถนำมาประกอบเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่มิฉาชีพใช้ เพื่อทำการตีสนิทอย่างเป็นระบบ มิฉาชีพจะใช้ข้อมูลเหล่านี้ สร้างเรื่องราวให้เด็กเชื่อใจว่าเรารู้จักกัน เพื่อหลอกล่อเอาข้อมูลที่สำคัญกว่าเดิม เช่น เลขบัตรประชาชนของพ่อแม่ หรือเลขบัตรเครดิตที่ผูกไว้กับแอปพลิเคชันเกม ข้อมูลเหล่านี้เมื่อหลุดออกไปสู่ตลาดมืดจะถูกนำไปใช้ในการโจรกรรมทางการเงิน หรือซ้ำร้ายกว่านั้น คือ การใช้ติดตามตำแหน่งของเด็กในโลกความเป็นจริงเพื่อทำการลักพาตัวหรือล่อลวงละเมิด ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของทั้งตัวเด็กและครอบครัวอย่างรุนแรง

๑.๒ ผลกระทบต่อสภาพจิตใจ บาดแผลที่ไม่มีเลือดออก แต่กลับเยียวเยายากที่สุด

ความอันตรายทางออนไลน์มักมาในรูปแบบของการกดขี่ข่มเหงทางไซเบอร์ และการข่มขู่กรรโชกซึ่งสร้างบาดแผลลึกในใจเด็กอย่างที่ประเมินค่าไม่ได้ เมื่อเด็กพลาดพลั้งส่งรูปภาพที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำการสิ่งที่ไม่ดีพลาดไป มิฉาชีพจะใช้สิ่งนั้นเป็นโซ่ล่ามทางจิตวิทยา โดยข่มขู่ว่าจะนำสิ่งนั้นไปประจานในกลุ่มเพื่อนหรือส่งให้คุณครูผู้สอนดูความกตัญญูมหาศาลนี้ ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะจำยอมและหวาดระแวงตลอดเวลาผลกระทบที่ตามมา คือ การสูญเสียความมั่นใจในตัวเองอย่างรุนแรง โดยที่เด็กจะเริ่มปลีกตัวออกจากสังคม มีผลการเรียนที่แย่งและเข้าสู่สภาวะซึมเศร้าขั้นรุนแรง เนื่องจากในสายตาของเด็ก โลกออนไลน์คือโลกทั้งใบของพวกเขา การถูกประจานออนไลน์จึงเท่ากับศาลเตี้ยที่ตัดสินชีวิตเขาให้พังทลายลง บาดแผลเหล่านี้มักฝังลึกและกลายเป็นปมด้อยที่ขัดขวางการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และในกรณีที่ร้ายแรงที่สุดคือ ความสิ้นหวังจากการถูกกดดันทางออนไลน์มักจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดอย่างการพยายามจบชีวิตตนเองของเด็ก

๑.๓ ภัยต่อความปลอดภัยในชีวิตจากโลกเสมือนสู่การล่อลวงละเมิดในโลกจริง

ขั้นสุดของความอันตรายออนไลน์ที่พัฒนาไปสู่คดีอาชญากรรมในโลกจริง มีงานวิจัยที่เชี่ยวชาญจะใช้เวลาหลายเดือนในการสร้างความสัมพันธ์เสมือน เพื่อให้เด็กเกิดความรัก ความผูกพัน หรือความเชื่อใจ โดยใช้เทคนิคการล่อลวงให้เด็กรู้สึกว่ามีแต่พี่เท่านั้นที่เข้าใจหนู จนกระทั่งเด็กยอมออกมานัดเจอในโลกความจริง โดยที่ไม่ได้บอกให้ผู้ปกครองรับทราบก่อน เมื่อเด็กออกมาสู่โลกภายนอกที่ไร้การป้องกันมักจะถูกล่อลวงไปสู่การล่อลวงละเมิดทางเพศ การถูกกักขังหน่วงเหนี่ยว หรือถูกบังคับให้เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์และการผลิตสื่อลามกอนาจารเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากจะแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ความอันตรายนี้จึงไม่ใช่แค่เรื่องของข้อมูลหรือเงินทอง แต่คือการสูญเสียอิสรภาพร่างกาย และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของเด็กไทย และมักจะเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรอาชญากรรมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นไป

๒. มิตินาถของอาชญากรรมไซเบอร์ต่อเด็ก

ความน่ากลัวของอาชญากรรมที่มุ่งเป้าไปยังเยาวชนมีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ มีงานวิจัยไม่ได้มองหาเพียงแค่ตัวเงินในบัญชี แต่พวกเขากำลังมองหาอำนาจในการควบคุม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงที่รุนแรงกว่าในทั้ง ๓ ด้านหลัก ดังนี้

๒.๑ การทำลายความไว้วางใจพื้นฐาน เมื่อเด็กถูกล่อลวงโดยคนที่เขาเชื่อว่าเป็นเพื่อนหรือไอดอล เด็กจะสูญเสียความเชื่อใจในสังคมออนไลน์และคนรอบข้าง จึงส่งผลให้เด็กกลายเป็นบุคคลที่เก็บตัวและมีปัญหาในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในโลกจริง

๒.๒ การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน เนื่องจากข้อมูลหรือภาพลักษณ์ที่ผิดพลาดของเด็กในโลกออนไลน์จะคงอยู่ตลอดไป มีงานวิจัยมักจะนำข้อมูลเดิมมาวนเวียนซ้ำในระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เด็กตกอยู่ในความหวาดระแวงตลอดเวลา

๒.๓ การถูกหลอกลวงค่านิยมที่ผิด เนื่องจากอาชญากรบางกลุ่มไม่ได้หลอกลวง แต่กลับหลอกลวงทางความคิด ชักจูงเด็กให้ทำเรื่องอันตราย พนันออนไลน์ หรือการส่งต่อข้อมูลบิดเบือน ซึ่งเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ในระดับรากฐาน

๓. เหตุการณ์หรือกรณีศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางไซเบอร์ต่อวัยเด็ก

บทความนี้ได้จัดจำแนกวิธีการและกลลวงต่างๆ ที่สามารถพบเห็นและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้สูงในสังคมไทยปัจจุบันเกี่ยวกับเหตุการณ์ การถูกหลอกลวงและการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางไซเบอร์ผ่านกลวิธีต่าง ๆ ของอาชญากรทางไซเบอร์ ซึ่งมุ่งเน้นโจมตีเป้าหมายในช่วงวัยเด็กโดยเฉพาะ ดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ ที่ ๑ การล่าเหยื่อในโลกเสมือน มีงานวิจัยยุคใหม่ฉลาดพอที่จะไม่เริ่มต้นด้วยการขอเงิน แต่จะเริ่มต้นด้วยการให้ เช่น การแจกเงินหรืออุปกรณ์หายากในเกม โดยใช้ช่องทางการสื่อสารในเกมเป็นช่องทางหลัก มีงานวิจัยจะส่งลิงก์ที่อ้างว่าเป็นโปรแกรมช่วยเล่นหรือกิจกรรมแจกของฟรีไปให้เด็ก แต่ความจริงคือหน้าเว็บเพื่อดึงรหัสบัญชี เมื่อเด็กกรอกข้อมูล มีงานวิจัยจะเข้าถึงบัญชีธนาคารหรือบัตรเครดิตของผู้ปกครองที่ผูกบัญชีไว้ และทำการโอนเงินออกผ่านช่องทางการชำระเงินออนไลน์ที่ตรวจสอบได้ยาก นอกจากนี้ เด็กมักจะไม่กล้าบอกความจริงกับผู้ปกครอง เนื่องจากกลัวความผิด เรื่อง การเล่นเกมหรือการนำเงินไปใช้ ส่งผลให้มีงานวิจัยใช้เวลาในการโอนเงินออกจากบัญชีผู้ปกครองไปจนหมด

เหตุการณ์ที่ ๒ การข่มขู่และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ มักเกิดขึ้นผ่านแอปพลิเคชันหาคู่สำหรับวัยรุ่นหรือแอปโซเชียลทั่วไป โดยมีงานวิจัยจะสร้างตัวตนปลอมที่ตรงกับความต้องการของเด็ก โดยเริ่มต้นจากการชวนคุยสร้างความสนิทสนมจนเกิดความผูกพันทางอารมณ์ จากนั้นจะขอให้เด็กถ่ายภาพหรือวิดีโอในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เมื่อได้คลิปไปแล้ว มีงานวิจัยจะเปลี่ยนท่าทีทันที โดยใช้การประจาน เป็นเครื่องมือในการข่มขู่เรียกเงิน หรือบังคับให้เด็กโอนเงินจากบัญชีผู้ปกครองมาให้ ผลกระทบในกรณีนี้ มักจะนำไปสู่สาเหตุของการเลือกที่จะจบชีวิตตนเอง เนื่องจากเด็กไม่มีทางออกและแบกรับความกดดันจากสังคมไม่ไหว

/เหตุการณ์ที่ ๓...

เหตุการณ์ที่ ๓ การขยายตัวของธุรกิจบัญชีปลอมเยาวชน เนื่องจากการเปิดบัญชีธนาคารออนไลน์สามารถทำได้ง่ายมากขึ้นในยุคปัจจุบัน โดยที่มิฉาชีพมักจะใช้โฆษณาว่ารับสมัครเด็กนักเรียนมาทำงานด้วยเพียงแค่รับโอนเงินหรือถอนเงินให้ ก็รับเงินตอบแทนไปได้เลย หรือหลอกลวงให้เด็กเปิดบัญชีธนาคาร เพื่อรับส่วนลดสินค้า เมื่อเด็กถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินผิดกฎหมาย เมื่อมีคดีความเกิดขึ้น เด็กจะถูกออกหมายเรียกและเสียประวัติ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและการทำงานในอนาคตอย่างถาวร

เหตุการณ์ที่ ๔ การหลอกลวงผ่านภารกิจออนไลน์ ที่มุ่งเน้นเป้าหมายไปหาเด็กที่มีนิสัยขยันมีความต้องการที่จะช่วยเหลือพ่อแม่ในการประหยัดค่าใช้จ่าย โดยมิฉาชีพมักจะอ้างว่า เป็นงานตอบกลับหรือการนำเสนอสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยให้เด็กทำภารกิจ เช่น กดถูกใจสินค้า แล้วเด็กก็จะได้รับเงินตอบแทน เมื่อเด็กเริ่มเกิดความไว้วางใจ มิฉาชีพจะเริ่มให้เด็กทำภารกิจที่จะต้องใช้เงินส่วนตัวจ่ายไปก่อนเป็นจำนวนหลักพันถึงหลักหมื่น ซึ่งเด็กมักจะนำเงินค่าทอมหรือเงินเก็บทั้งปีมาลงกับการกิจสุดท้าย เนื่องจากความหวังว่าจะได้กำไรก้อนใหญ่ แต่สุดท้ายหลังจากที่โอนเงินไปแล้ว มิฉาชีพก็จะตัดช่องทางการติดต่อสื่อสารและหนีหายไปพร้อมเงินทั้งหมด

อาชญากรรมออนไลน์จึงเป็นสงครามทางจิตวิทยาที่มุ่งเน้นทำลายเยาวชน การป้องกันที่ดีที่สุดคือการยึดถือคาถาป้องกันตัว **ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน** ของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นต้องการให้ประชาชนทุกคน มีสติก่อนการทำธุรกรรมใดๆ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวัยเด็กหรือเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่สามารถทำความเข้าใจส่วนสำคัญของนโยบาย ได้ดังนี้

ไม่เชื่อ หมายถึง การสร้างหลักสูตรการสอนที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้ฉลาดสงสัยและตั้งคำถามเกี่ยวกับทุกสิ่งอย่างที่ได้เด็กได้รับมาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ หรือคำชมจากคนแปลกหน้าในอินเทอร์เน็ตว่าเป็นสัญญาณอันตราย ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งเหล่านั้นก่อนเสมอ

ไม่รับ เนื่องจากหัวใจของอาชญากรไซเบอร์ คือ การสร้างสถานการณ์เร่งด่วน นโยบายนี้สอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะนิ่ง เมื่อถูกข่มขู่หรือถูกกระตุ้นความโลภ หากถูกเร่งรัดให้ทำธุรกรรมให้หยุดใช้งานเครื่องมือสื่อสารและกล้าที่จะปรึกษากับผู้ใหญ่อย่างเปิดเผย

ไม่โอน ถือเป็นด่านสุดท้ายที่สำคัญที่สุด ต้องย้ำเตือนให้เป็นค่านิยมในชุมชนว่า เงินและข้อมูลส่วนตัวคือ ทรัพย์สินที่ห้ามมอบให้ใครผ่านโลกออนไลน์โดยเด็ดขาด หากไม่มีการยืนยันตัวตนที่ศูนย์ราชการหรือพนักงานธนาคาร ที่สำนักงานจริง

๔. วิธีการป้องกันและการสร้างเกราะคุ้มกันเชิงรุก

การป้องกันที่ดีที่สุดคือการทำให้มิฉาชีพ เข้าถึงตัวเด็กได้ยากที่สุด และทำให้เด็กมีไหวพริบสูงที่สุดผ่าน ๓ กลไกสำคัญ ดังนี้

๔.๑ การตั้งค่าความปลอดภัยทางเทคโนโลยี พ่อแม่และผู้ปกครองต้องทำหน้าที่ เป็นเหมือนด่านคัดกรองโดยการใช้เครื่องมือบนอุปกรณ์สื่อสาร เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประเภทของแอปพลิเคชันที่เด็กดาวน์โหลดมาใช้งานไม่ให้เกิดการเสพติดจนขาดการยับยั้งชั่งใจ รวมถึงการตรวจสอบและสอนให้เด็ก ตั้งค่าบัญชีโซเชียลมีเดียให้เป็นบัญชีส่วนตัวเสมอ สิ่งนี้จะช่วยจำกัดวงของคนที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ให้เหลือเพียงคนใกล้ชิด และลดโอกาสที่มิฉาชีพจะแฝงตัวเข้ามาส่งข้อความหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของเด็กได้โดยตรง

๔.๒ การสร้างเกราะความรู้และทัศนคติ การสอนให้เด็กมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในโลกออนไลน์เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เด็กต้องเข้าใจกฎเหล็กที่ว่า ของฟรีไม่มีในโลก ไม่ว่าจะเป็นไอเทมเกมสุดหายาก เพชรฟรีหรือเงินรางวัลมหาศาล ทุกอย่างคือเหยื่อล่อที่ มิฉาชีพ ใช้เพื่อดึงเด็กเข้าสู่กับดัก นอกจากนี้ต้องย้ำเตือนว่าคนหน้าตาดีหรือเจดีในรูปโปรไฟล์ อาจเป็นมิฉาชีพที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์หรือภาพปลอมมาสร้างความเชื่อใจ ดังนั้น การปฏิเสธคนแปลกหน้าทางออนไลน์ จึงไม่ใช่เรื่องเสียมารยาท แต่เป็นเรื่องของความปลอดภัยที่วัยเด็กควรที่จะต้องเข้าใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบันนี้

/๔.๓ การสร้างพื้นที่...

๔.๓ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางความรู้สึก หัวใจสำคัญของการป้องกันไม่ใช่แค่เรื่องของเครื่องมือบนอุปกรณ์สื่อสารหรือเทคโนโลยี แต่คือความสัมพันธ์ในบ้านพ่อแม่ต้องสร้างบรรยากาศที่เด็กไม่รู้สึกกดดัน ถ้าหากเด็กเผลอทำผิดพลาด เช่น เผลอกดลิงก์แปลกปลอม หรือแอบนำเงินไปเล่นเกม ผู้ปกครองจะต้องไม่เริ่มด้วยการดุด่ารุนแรง เนื่องจากความกลัวจะทำให้เด็กเลือกที่จะปิดบังปัญหา และตกเป็นเหยื่อของการถูกมิจฉาชีพข่มขู่ต่อไปได้ การสร้างความมั่นใจให้ลูกรู้ว่าไม่ว่าเกิดอะไรขึ้นพ่อแม่พร้อมที่จะอยู่เคียงข้างกับลูกเสมอจะทำให้เด็กมีความกล้าที่จะเดินเข้ามาบอกเล่าถึงปัญหาทันที หลังจากที่เราเริ่มรู้สึกถึงความผิดปกติ

๕. วิธีการแก้ไข ยุทธศาสตร์การยับยั้งความเสียหายทันที

เมื่อเด็กเกิดพลาดพลั้งและตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางไซเบอร์ ผู้ปกครองหรือเด็กจะต้องดำเนินการแก้ไขทันทีอย่างฉับไวและมีสติ เพื่อตัดวงจรของมิจฉาชีพให้เร็วที่สุด ดังนี้

๕.๑ มาตรการ หยุด บล็อก แจ้งทันทีที่พบร่องรอยการหลอกลวงหรือการข่มขู่ ต้องสั่งให้เด็กหยุดการสื่อสารทุกรูปแบบทันที ห้ามตอบโต้ ห้ามโอนเงินเพิ่ม และห้ามพยายามต่อรอง หลังจากนั้นให้ทำการบล็อกหรือตัดช่องทางการติดต่อของบัญชีดังกล่าว ในทุกช่องทางเพื่อป้องกันการคุกคามต่อเนื่อง ขั้นตอนถัดไปคือเด็กต้องรีบแจ้งผู้ปกครองหรือครูในทันทีเพื่อเปลี่ยนหน้าทีการรับมือขอความช่วยเหลือและการตัดสินใจจากเด็กมาสู่ผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะมากกว่า

๕.๒ การปฏิบัติการเก็บหลักฐานดิจิทัล ในโลกไซเบอร์ พยานหลักฐานสามารถที่จะถูกลบเลือนได้ง่าย ดังนั้น ผู้ปกครองต้องทำหน้าที่รวบรวมหลักฐานอย่างละเอียด ตั้งแต่การบันทึกภาพหน้าจอแชทสนทนาที่เห็นลำดับเหตุการณ์ชัดเจน บัญชีที่คนร้ายใช้งาน ไปจนถึงสลิปการโอนเงินและเลขบัญชีปลายทาง หลักฐานเหล่านี้ห้ามทำการแก้ไขหรือดัดแปลงเด็ดขาด เพราะจะเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการนำตัวมิจฉาชีพมาลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

๕.๓ การใช้กลไกทางกฎหมายและสายด่วน เมื่อรวบรวมหลักฐานได้แล้ว ต้องรีบดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างรวดเร็วที่สุด โดยเฉพาะถ้าหากมีการสูญเสียทรัพย์สิน ให้โทรแจ้งสายด่วน ๑๔๔๑ เพื่อทำการระงับบัญชีม้าที่รับโอนเงินภายใน ๑๕ ถึง ๓๐ นาทีแรก เพื่อเพิ่มโอกาสในการอายัดเงินคืน หลังจากนั้น ให้ดำเนินการแจ้งความที่สถานีตำรวจ หรือผ่านช่องทางที่เป็นทางการเพียงช่องทางเดียวคือ www.thaipoliceonline.go.th ซึ่งเป็นศูนย์รวมคดีไซเบอร์โดยตรง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญการพิเศษเข้ามาดูแลจัดการเรื่องคดีความ เพื่อดำเนินการจับกุม มิจฉาชีพและผู้สมรู้ร่วมคิดมาลงโทษและดำเนินคดี ตามกระบวนการทางกฎหมายต่อไป

บทสรุปของอาชญากรรมทางไซเบอร์ ที่จ้องเล่นงานเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าความเสียหายไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ตัวเงิน แต่แผ่ขยายไปถึงการสูญเสียตัวตน สภาพจิตใจที่บอบช้ำ และความปลอดภัยในชีวิต ซึ่งยากที่จะกอบกู้เอาคืนมาได้ ดังนั้น การป้องกันเชิงรุกผ่านยุทธศาสตร์ **ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน** ต้องถูกปลูกฝังให้เป็นสัญชาตญาณดิจิทัลของเด็กทุกคน เพื่อให้พวกเขามีสติในการคัดกรองข้อมูล ไม่ตื่นตระหนกต่อการข่มขู่ และเด็ดขาดในการปฏิเสธการโอนเงิน หรือส่งมอบข้อมูลส่วนตัวให้แก่คนแปลกหน้า ซึ่งถือเป็นเกราะคุ้มกันที่แข็งแกร่งที่สุดในการปกป้องลูกหลานไทย ให้เติบโตอย่างปลอดภัยและมั่นคง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกออนไลน์ที่เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมของอาชญากรรมทางไซเบอร์อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

บทความเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันการหลอกลวงทางออนไลน์ วัยเด็ก.pdf. (ม.ป.ป.).
เกราะป้องกันภัยไซเบอร์สำหรับเยาวชนไทย.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก. สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://www.ratchakitcha.soc.go.th>
รัฐบาลไทย. (ม.ป.ป.). มาตรการและแนวคิดเชิงรุกเพื่อการป้องกันภัยออนไลน์ “ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน”.
สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://www.thaigov.go.th>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ระบบรับแจ้งความออนไลน์คดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี.
สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://www.thaipoliceonline.go.th>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี.
(ม.ป.ป.). สายด่วนระงับภัยไซเบอร์ 1441. สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://www.ccib.go.th>

บทความ

คู่มือเอาตัวรอดของวัยทำงาน บริหารความเสี่ยงแบบมืออาชีพ รู้ทันกลลวง ของอาชญากรรมทางไซเบอร์

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อความสะดวกสบายทางดิจิทัลเพิ่มมากขึ้นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมา คือ อาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งมีวิวัฒนาการรูปแบบกลโกงที่ซับซ้อนและยากต่อการตรวจจับ

คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพทางออนไลน์ส่วนใหญ่ คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยังขาดประสบการณ์ชีวิต หรือกลุ่มผู้สูงอายุที่ตามไม่ทันเทคโนโลยี แต่จากสถิติของศูนย์รับแจ้งความออนไลน์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และรายงานสถานการณ์ภัยไซเบอร์ในประเทศไทย ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กลุ่มประชากรที่ตกเป็นเหยื่อและสร้างมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงที่สุด คือ กลุ่มคนวัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๓๐ ถึง ๔๔ ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้เสียหายมากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีรายได้และทรัพย์สินมั่นคง

คนวัยทำงาน คือ พันธุ์เสี่ยงสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เป็นผู้ที่มีรายได้ มีเงินเก็บ มีเครดิตทางธุรกรรมและที่สำคัญที่สุดคือเป็นเสาหลักของครอบครัว การที่คนกลุ่มนี้ตกเป็นเป้าหมายหลักของอาชญากรรมทางไซเบอร์จึงมีไม่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดจากการที่มีมิจฉาชีพเล็งเห็นถึงผลประโยชน์มหาศาลที่สามารถดึงเอาไปจากเหยื่อกลุ่มนี้ได้ บทความนี้มุ่งวิเคราะห์เจาะลึกถึงภัยเงียบที่คุกคามคนวัยทำงาน เหตุผลทางจิตวิทยาและสังคมที่ทำให้คนกลุ่มนี้เปราะบางที่สุด ตลอดจนถอดบทเรียนจากคดีที่เคยเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันและตระหนักรู้เท่าทันภัยไซเบอร์อย่างยั่งยืน

๑. สาเหตุที่วัยทำงาน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่น่ากลัวและน่าเป็นห่วงที่สุดสามารถวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยความเสี่ยงได้ดังนี้

๑.๑ มิติทางเศรษฐกิจ ที่เสียหายสูงที่สุดและอาจนำไปสู่สถานะหนี้สินท่วมหัว

วัยเด็กอาจสูญเสียเพียงเงินค่าขนมหลักร้อยหรือหลักพัน ขณะที่วัยผู้สูงอายุอาจสูญเสียเงินเก็บก้อนสุดท้าย แต่วัยทำงานมีความน่ากลัวที่แตกต่างออกไป เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีเครดิตทางการเงินสูงที่สุด มีวงเงินบัตรเครดิต มีแอปพลิเคชันธนาคารที่ผูกกับบัญชีเงินเดือน และมีความสามารถในการอนุมัติสินเชื่อ มิจฉาชีพยุคปัจจุบันจึงไม่ได้หยุดอยู่แค่การหลอกเอาเงินในบัญชีจนเหลือศูนย์บาท แต่จะใช้จิตวิทยาบีบคั้น หรือล่อลวงให้เหยื่อ ไปกู้หนี้ยืมสินมาโอนเพิ่ม เช่น การหลอกให้ทำภารกิจหรือลงทุนเพิ่มเพื่อถอนเงินก้อนเก่าออก เหยื่อวัยทำงานจำนวนมากจึงยอมรูดบัตรเครดิตจนเต็มวงเงิน นำรถยนต์เข้าไฟแนนซ์ หรือแม้กระทั่งนำโฉนดบ้านไปจำนอง ผลกระทบของกลุ่มวัยนี้ จึงไม่ใช่เพียงแค่การหมดตัว แต่คือการติดลบและทำให้มีหนี้สินผูกพันระยะยาว

๑.๒ มิติทางสังคม ผลกระทบลูกโซ่ต่อผู้พึ่งพิง

คนวัยทำงาน คือ ประชากรกลุ่มที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของครอบครัว ซึ่งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของกลุ่มคนถึง ๓ ช่วงวัย ได้แก่ การเลี้ยงดูบุตร ซึ่งเป็นวัยเด็ก และการดูแลพ่อแม่ ซึ่งเป็นวัยสูงอายุ รวมไปถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าผ่อนที่อยู่อาศัย และค่าผ่อนรถยนต์ เมื่อเสาหลักของบ้านถูกมิจฉาชีพปล้นเงินไปทางอากาศ ระบบการเงินของครอบครัวจะพังทลายลงทันที บุตรอาจจะต้องออกจากระบบการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม พ่อแม่ในวัยชราอาจจะขาดแคลนยารักษาโรค และทรัพย์สินที่สร้างมาด้วยน้ำพักน้ำแรงอาจถูกยึด ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับคนวัยทำงานเพียงคนเดียว จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวหรือกลุ่มวัยอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๑.๓ มิติทางจิตวิทยากับดักเรื่องศักดิ์ศรี และความลับ

คนวัยทำงานมักมีความมั่นใจในตัวเองสูง เนื่องจากเชื่อว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีและข่าวสารบ้านเมืองเป็นอย่างดี ความมั่นใจนี้บางครั้งทำให้ขาดความระมัดระวัง อีกทั้งเมื่อตกเป็นเหยื่อแล้วสิ่งที่ตามมา คือ ความอับอายและกลัวเสียชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็นกลัวเพื่อนร่วมงานดูถูกกลัวผู้บังคับบัญชามองว่าขาดวุฒิภาวะอันอาจส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หรือกลัวครอบครัวผิดหวังกับดักทางจิตวิทยานี้ทำให้เหยื่อวัยทำงานเลือกที่จะปิดบังความจริง และพยายามแก้ปัญหาเพียงลำพังซึ่งเข้าทางของมิจฉาชีพ ที่มักจะใช้ความลับนี้ในการข่มขู่เพื่อเรียกร้องเอาเงินเพิ่ม หรือล่อลวงให้โอนเงินเพิ่มเพื่อเคลียร์คดี กว่าที่เหยื่อจะยอมเปิดเผยความจริงหรือเข้าแจ้งความ เงินก็ถูกโอนย้ายผ่านบัญชีม้าออกไปนอกประเทศจนยากเกินจะเยียวยา

๑.๔ มิติทางวิถีชีวิต ความเร่งรีบ และความเหนื่อยล้า

วิถีชีวิตของคนทำงานในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเร่งรีบและความเครียดจากการทำงานในแต่ละวันต้องจัดการกับอีเมล ข้อความ และธุรกรรมจำนวนมาก มิจฉาชีพจึงอาศัยช่องว่างนี้ในการส่งลิงก์ปลอมหรือโทรศัพท์เข้ามาหาเหยื่อในช่วงเวลาที่กำลังยุ่งล้นมือ หรือช่วงเวลาที่ร่างกายและสมองเกิดความเหนื่อยล้า เช่น ช่วงบ่ายของการทำงานหรือช่วงค่ำหลังเลิกงาน ส่งผลให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และคัดกรองหรือกลั่นกรองข้อมูลลดลงอย่างมาก

๒. กลวิธี ที่อาชญากรทางไซเบอร์ มักจะใช้เพื่อโจมตีคนวัยทำงาน

มิจฉาชีพมีการออกแบบสคริปต์และวิธีการหลอกลวงที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของคนวัยทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีรูปแบบที่พบบ่อยและสร้างความเสียหายรุนแรง ดังนี้

๒.๑ กลโกงแอปพลิเคชันดูดเงิน มิจฉาชีพจะส่งข้อความปลอม โดยอ้างว่าเป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรใหญ่ ชวนเชื่อเรื่องสิทธิประโยชน์หรือการตรวจสอบข้อมูล เมื่อเหยื่อหลงเชื่อกดลิงก์และติดตั้งไฟล์แปลกปลอม โทรศัพท์มือถือจะถูกควบคุมจากระยะไกลโดยมิจฉาชีพ หลังจากนั้น หน้าจอโทรศัพท์มือถือจะขึ้นแสดงผลว่า โทรศัพท์มือถือกำลังอัปเดตห้ามปิดเครื่องเด็ดขาด ระหว่างนั้น มิจฉาชีพจะเจาะรหัสเข้าไปในบัญชีธนาคารบนมือถือของเหยื่อ และโอนเงินออกไปจนหมดสิ้น

๒.๒ แก๊งคอลเซ็นเตอร์อ้างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย การโทรศัพท์สวมรอยเป็นเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งว่าบัญชีธนาคารของเหยื่อพัวพันกับการฟอกเงินหรือยาเสพติด โดยเน้นที่การข่มขู่ให้เกิดความกลัวและบังคับให้โอนเงินมาตรวจสอบ

๒.๓ หลอกลวงทุนและทำงานออนไลน์ การหลอกให้ทำภารกิจเสริม เช่น ถูกใจบทความ รีวิวสินค้า หรือการหลอกให้รักแล้วชวนลงทุนในแอปพลิเคชันเทรดสินทรัพย์ดิจิทัลปลอม โดยใช้ผลตอบแทนสูงในช่วงแรกเป็นเหยื่อล่อ เพื่อให้เหยื่อหลงกลและลงทุนเพิ่มเป็นจำนวนมากก่อนที่จะปิดช่องทางการติดต่อไป

๒.๔ ภัยแบล็กเมลล์ทางเพศและการขู่กรโชกทรัพย์ การใช้โปรไฟล์ปลอมเข้ามาตีสนิทเชิงชู้สาวนำไปสู่การวิดีโอคอลแบบลับเฉพาะ จากนั้นแอบบันทึกภาพและวิดีโอมาข่มขู่กรโชกทรัพย์เหยื่อเพื่อแลกเปลี่ยนเงินกับการที่จะไม่ส่งคลิปไปให้คนในที่ทำงานหรือคนในครอบครัวของเหยื่อ

๒.๕ เพจซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวปลอม การสร้างเพจเฟซบุ๊กปลอมเลียนแบบโรงแรมหรูแล้วลงโฆษณาตลาดราคาสูง ภายในช่วงระยะเวลาที่จำกัดเพื่อกระตุ้นให้ เหยื่อ รีบทำการจองหรือโอนเงินมัดจำ

๓. เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ของมิจอาชีพและมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงกับกลุ่มวัยทำงาน ดังนี้

เหตุการณ์ที่ ๑ มหันตภัยแอปพลิเคชันดูดเงินสายการบินชื่อดัง

เหยื่อซึ่งเป็นนักธุรกิจและคนทำงานกลุ่มหนึ่ง ได้รับข้อความ แอปอ้าง ชื่อสายการบินแห่งหนึ่ง ที่มีเนื้อหาแจ้งว่า เหยื่อ ได้รับมอบตัวเครื่องบินฟรี เนื่องในโอกาสพิเศษ โดยให้กดลิงก์เพื่อดาวน์โหลดแอปพลิเคชันมาลงทะเบียนรับสิทธิ์ โดย เมื่อเหยื่อกดลิงก์ ระบบจะหลอกให้ติดตั้งไฟล์ที่สามารถควบคุมหน้าจอโทรศัพท์มือถือจากระยะไกลได้ หน้าจอโทรศัพท์ของเหยื่อจะเกิดอาการค้างหรือขึ้นข้อความว่า กำลังอัปเดตระบบ ห้ามปิดเครื่อง ในระหว่างนั้น มิจอาชีพได้ทำการเจาะรหัสเข้าแอปพลิเคชันธนาคารและโอนเงินออกจากบัญชีจนหมดเกลี้ยง^๑

เหตุการณ์ที่ ๒ แก๊งคอลเซ็นเตอร์แอบอ้างเป็นเจ้าหน้าที่ ช่มชู้ข้าราชการและบุคลากรทางการแพทย์

มิจอาชีพโทรศัพท์หาแพทย์หญิงและข้าราชการระดับสูงรายหนึ่ง แอปอ้างเป็นเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ แจ้งว่า พบกล่องพัสดุตกค้าง ที่ภายในบรรจุพาสปอร์ตปลอมและสมุดบัญชีธนาคารผิดกฎหมาย โดย คนร้ายส่งภาพหมายจับปลอมที่มีชื่อและนามสกุลจริงของเหยื่อ มาให้ดูทางแอปพลิเคชันไลน์ พร้อมข่มขู่ว่า หากต้องการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ เหยื่อ จะต้องโอนเงินจากทุกบัญชีที่มีมารวมกันไว้ที่บัญชีกลางของเจ้าหน้าที่ด้วยความตระหนกตกใจและกลัวกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน เหยื่อจึงยินยอมโอนเงินไปรวมกว่า ๒๐ ครั้ง รวมมูลค่ากว่า ๖๐ ล้านบาท^๒

เหตุการณ์ที่ ๓ คดีหลอกลวงลงทุนฟาร์มเห็ด

บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งได้ทำการโฆษณาผ่านสื่อมวลชนและผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เชิญชวนผู้ที่มีเงินเก็บมาร่วมลงทุนในโครงการเกษตรกรรมยุคใหม่ เช่น การปลูกเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงผึ้ง และการปลูกกัญชา โดยที่ผู้ลงทุนไม่จำเป็นต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือลงแรงเอง เนื่องจากมีทีมงานบริหารจัดการให้ทั้งหมด ขบวนการนี้สัญญาว่าจะให้เงินปันผลที่สูง ในช่วงแรกเหยื่อได้รับเงินปันผลจริงตามกำหนด ทำให้หลงเชื่อจึงนำเงินเก็บทั้งหมดที่มีไปลงทุนเพิ่ม พร้อมทั้งชักชวนคนรู้จักมาร่วมลงทุนด้วย สุดท้ายเมื่อระดมทุนได้จำนวนมาก บริษัทก็ได้ประกาศปิดตัวและทีมผู้บริหารได้เดินทางหลบหนีออกนอกประเทศไปมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากคดีนี้รวมแล้วมากกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท^๓

เหตุการณ์ที่ ๔ ขบวนการหลอกให้รักแล้วชวนลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัล

ผู้หญิงวัย ๔๐ ปี ได้รับข้อความทักทาย จากนักธุรกิจชาวต่างชาติ ผ่านทางแอปพลิเคชันหาคู่ โดยได้ใช้เวลาพูดคุยสร้างความสัมพันธ์ห่วงใยในชีวิตประจำวันนานนับเดือน จนเกิดความไว้วางใจและพัฒนาความสัมพันธ์เป็นความรักออนไลน์ เมื่อผู้หญิงคนดังกล่าว เริ่มปักใจเชื่อ คนร้ายได้ชักชวนให้ลงทุนในแพลตฟอร์มการเทรดเหรียญดิจิทัล ปลอมที่คนร้ายสร้างขึ้น โดยอ้างว่า เป็นช่องทางสร้างความมั่นคงเพื่อสร้างอนาคตและเตรียมพร้อมสำหรับการแต่งงานร่วมกัน เหยื่อหลงเชื่อโอนเงินไปลงทุนเพิ่มทีละน้อย และเห็นตัวเลขกำไรพุ่งสูงขึ้นบนหน้าจอ จึงยอมนำเงินเก็บทั้งหมดรวมถึงการนำบ้านและรถยนต์ไปจำนองเพื่อหาเงินมาเติมในระบบสุดท้ายเมื่อต้องการถอนเงิน ระบบแจ้งว่าต้องจ่ายภาษีเพิ่ม และคนร้ายได้ปิดช่องทางการติดต่อหนีไป^๔

/เหตุการณ์ที่ ๕...

^๑ ข้อมูลจาก กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) กรณีจับกุมเครือข่ายแอปพลิเคชันดูดเงินแอบอ้าง สายการบิน เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

^๒ ข้อมูลจาก กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

^๓ ข้อมูลจาก ศาลอาญา คดีหมายเลขแดง ที่ อ.๓๘๕๗/๒๕๖๖ พิพากษาเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

^๔ ข้อมูลจาก กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และสมาคมธนาคารไทย ได้เปิดเผยรายละเอียดคดีนี้เพื่อเป็นอุทาหรณ์เตือนภัยรูปแบบกลโกงแบบหลอกให้อ้วนแล้วเชือด เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

เหตุการณ์ที่ ๕ ขบวนการชู้กรรโชกทรัพย์พนักงานออฟฟิศและวิศวกร

มิจนาซีฟ ใช้บัญชีผู้ใช้จ่ายลอม เป็นหญิงสาวหน้าตาดี ส่งข้อความเข้ามาเพื่อพูดคุยในเชิงชู้สาว เมื่อความสัมพันธ์เริ่มสนิทสนม คนร้ายได้ชวนเปิดกล้องวิดีโอคอลเพื่อทำกิจกรรมทางเพศออนไลน์ โดยคนร้ายได้ทำการบันทึกหน้าจอ ที่เห็นใบหน้าของเหยื่อและพฤติกรรมส่วนตัวอย่างชัดเจน จากนั้นได้เปลี่ยนท่าที่เป็นข่มขู่ทันที โดย ยื่นคำขาดว่าถ้าหากไม่โอนเงินให้จะส่งคลิปดังกล่าว ไปให้ภรรยาและบริษัทของเหยื่อ ดูข้อมูลจากแหล่งข่าวของกองบัญชาการสอบสวนกลาง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ ยืนยันสถิติคดีกรรโชกทรัพย์ในลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มของคนวัยทำงานที่ต้องการความเป็นส่วนตัว แต่ยังขาดความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

๔. มาตรการป้องกันและแนวทางการแก้ไขปัญหา

การรับมือกับภัยไซเบอร์สำหรับคนวัยทำงานหรือวัยผู้ใหญ่ จำเป็นต้องใช้มาตรการ สร้างภูมิคุ้มกันทางดิจิทัล ผสานเข้ากับการบังคับใช้กฎหมายเตือนใจเพื่อระงับและยับยั้งพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง โดยแนวทาง ที่มีประสิทธิภาพสูงมากที่สุด คือ การบังคับใช้คาถาป้องกันภัย **ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน** ซึ่งถือเป็นเกราะป้องกันด่านแรกที่สุด กระชับ และสามารถตัดวงจรอัตโนมัติทางจิตวิทยาที่มิจนาซีฟพยายามสร้างขึ้นได้อย่างทันที

ไม่เชื่อ คือ การวางรากฐานทางความคิดที่ไม่เชื่อหรือไม่ไว้วางใจสิ่งใดในโลกออนไลน์เอาไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็นสายโทรศัพท์ลึกลับ ข้อความ ลิงก์แนบ หรือโปรไฟล์คนหน้าตาดี ให้ตระหนักเสมอว่าหน่วยงานรัฐ และสถาบันการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่มีนโยบายการติดต่อประชาชนผ่านทางข้อความโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ตกถึงมือโจรและแฮกเกอร์ และไม่มีนโยบายการให้โอนเงินมาตรวจสอบ ในทุกกรณี

ไม่รับ เนื่องจาก มิจนาซีฟเกลียดการรบกวนและการมีสติของเหยื่อ ทุกวิธีการของคนร้าย มักจะถูกออกแบบมา ให้เหยื่อเกิดความตื่นตระหนกและเร่งรัดให้ทำธุรกรรมในทันที ดังนั้น เมื่อไหร่ก็ตามที่รู้สึกว่าการถูกเร่งรัด ให้ใช้วิธีการ ตัดบท วางสายชั่วคราว เพื่อขอเวลาหายใจและทบทวนข้อมูลอีกครั้ง โดยที่การหยุดคิดจะช่วยให้สมองส่วนหน้ากลับมาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพอีกครั้ง

ไม่โอน คือ กฎเหล็กข้อสุดท้ายและสำคัญที่สุด เนื่องจาก เป็นการรักษาอำนาจการควบคุมเงินไว้ในมือของตนเอง トラบใดที่เงินยังอยู่ในบัญชีธนาคาร มิจนาซีฟ จะไม่สามารถทำอันตรายใดๆ ต่อตัวเราได้ โดยที่จะต้องห้ามโอนเงิน ห้ามบอกรหัสผ่าน ห้ามบอกรหัสพิน ๖ หลักให้กับผู้อื่นเด็ดขาด

จึงสรุปได้ว่า อาชญากรรมทางไซเบอร์ในยุคปัจจุบันมิใช่เพียงแค่ปัญหาภัยส่วนบุคคลอีกต่อไป แต่ได้ยกระดับขึ้นเป็น ภัยความมั่นคงระดับชาติ ที่ทำลายเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและโครงสร้างสถาบันครอบครัวอย่างรุนแรง จากข้อมูลทั้งหมดจะเห็นได้ชัดเจนว่า กลุ่มคนวัยทำงานหรือวัยผู้ใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ต้องเผชิญหน้ากับความน่ากลัวและความอันตรายจากภัยเงียบนี้มากที่สุด เนื่องจาก เป็นมนุษย์กลุ่มเดียวในสังคมที่มีแรงขับเคลื่อนทางทรัพย์สิน มีเครดิตทางการเงิน และแบกรับภาระความกดดัน ในฐานะเสาหลักของครอบครัวเอาไว้ มิจนาซีฟจึงพุ่งเป้าโจมตีไปที่จุดอ่อนทางจิตวิทยา ทั้งความโลภ ความกลัว และความอาย เพื่อสั่นคลอนสติสัมปชัญญะของคนวัยนี้

การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน จึงต้องอาศัยกลไกการร่วมมือกันของสังคมทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดย การกระจายองค์ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ให้เข้าถึงประชาชนในทุกชุมชน และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การเปลี่ยนผ่านจาก ความตื่นตระหนก ไปสู่ ความตระหนักรู้ โดยที่คนวัยทำงานทุกคนจำเป็นต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่า ในโลกดิจิทัลที่ทุกสิ่งขับเคลื่อนด้วยความเร็วสูง การหยุดคิดและหยั่งรากอยู่บนความไม่ประมาทผ่านคาถา **“ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน”** จะเป็นเกราะกำบังทางไซเบอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในการปกป้องเงินทอง หน้าที่การงาน และความสุขของคนที่เรารักหรือคนในครอบครัวให้รอดพ้นจากอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้อย่างปลอดภัยอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). อ้างไล่ออนแอร์ หลอกดูดเงินในบัญชี ทำลิงก์ปลอมให้กด แหยมสูญกว่า 150 ล้านบาท. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/crime/2650801>
- ข่าวสดออนไลน์. (2566). ตร.ไซเบอร์ แจงอ้างเป็นจนท.ไทยไล่ออนแอร์ หลอกกดลิงก์ดูดเงิน-แจกตัวฟรี เสียหาย 150 ล้าน. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_7756291
- เดลินิวส์. (2566). จับผู้เมียรับจ้างเปิดบัญชีม้าให้แก๊งคอลเซ็นเตอร์ ใช้ตุ๋น 'หมอ-นักธุรกิจ' สูญ 143 ล้าน. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/news/2229100/>
- สำนักข่าวอิศรา. (2565). แฉกลโกงคอลเซ็นเตอร์อ้าง DSI หลอกแพทย์หญิงโอนเงินอ้างพัวพันคดีฟอกเงิน สูญนับ 100 ล้าน. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/isranews-short-news/107851-isranews-354.html>
- มติชนออนไลน์. (2566). ศาลสั่งคุก 5,585 ปี 5 จำเลย คดีฟาร์มเห็ด Turtle Farm ชดใช้เหยื่อ 1.1 พันคน กว่า 614 ล้าน. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/news_4342328
- Thai PBS News. (2566). ปิดฉากแชร์ลูกโซ่ฟาร์มเห็ด ศาลสั่งคุกกรรมการ-พวก สั่งคืนเงินผู้เสียหาย. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/335124>
- กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.). (2566). เตือนภัย Hybrid Scam (Pig Butchering) โรแมนซ์สแควมรูปแบบใหม่ หลอกรักชวนลงทุนคริปโท. สืบค้นจาก <https://tcsd.go.th/hybrid-scam-warning>
- กองบัญชาการสอบสวนกลาง (CIB). (2567). ภัยเงียบคนทำงาน ตำรวจสอบสวนกลางเตือนภัย Sextortion วิดีโอคอลแบล็กเมล ชูประจักษ์ที่ทำงาน. สืบค้นจาก <https://cib.go.th/news/sextortion-cyber-blackmail>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2566). สถิติพุ่ง! มีงานใช้ร่างอวดสาวสวย ลวงวิศวกร-หนุ่มออฟฟิศอัดคลิป Cybersex ชูรีดเงิน. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/technology/technology/581240>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) | Thai Health Promotion Foundation (ThaiHealth). (2568). สถิติชี้ชัด คนวัย 30-44 ปี โดนตกทรัพย์จากอาชญากรรมไซเบอร์พุ่งสูงมากที่สุด. สืบค้นจาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/content/5731-content->
- ไทยรัฐ Money. (2566). สมาคมธนาคารไทย ร่วมมือตำรวจไซเบอร์ แฉกลโกง "หลอกให้อ้วนแล้วเชือด" เสียหายจำนองบ้าน-รถเทรตเริ่ดปลอม. สืบค้นจาก https://www.thairath.co.th/money/economics/thailand_econ/2741105

บทความ

คู่มือวัยเก๋ารู้ทันภัยไซเบอร์ รู้ทันกลโกงออนไลน์ ปลอดภัย ไม่ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ

ทุกวันนี้ เพียงเสียงโทรศัพท์หนึ่งสาย หรือข้อความหนึ่งข้อความ อาจกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการสูญเสียเงินเก็บทั้งชีวิตได้โดยไม่รู้ตัว มิจฉาชีพในยุคดิจิทัลไม่ได้ใช้เพียงการข่มขู่หรือหลอกลวงแบบเดิมอีกต่อไป แต่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการให้แนบเนียนและสมจริงมากขึ้น ทั้งการแอบอ้างเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ตำรวจ ธนาคาร คนรู้จัก หรือแม้แต่การเข้ามาพูดคุยสร้างความสัมพันธ์ผ่านโลกออนไลน์ เพื่อหลอกเอาเงิน ข้อมูลส่วนตัว หรือทรัพย์สินจากผู้เสียหาย

ปัจจุบันผู้สูงอายุจำนวนมากเริ่มใช้สมาร์ทโฟนและสื่อออนไลน์ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับลูกหลาน ซื้อสินค้าออนไลน์ ติดตามข่าวสาร หรือทำธุรกรรมทางการเงิน แม้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้สูงอายุกลายเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายสำคัญของอาชญากรรมทางไซเบอร์

อาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Threat) คือ การกระทำหรือความพยายามเข้าถึงข้อมูล ระบบ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นผ่านช่องทางออนไลน์โดยมิชอบ เพื่อหลอกลวงหรือสร้างความเสียหาย ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่แก๊งคอลเซ็นเตอร์ การหลอกลวงทุน หลอกขายสินค้าออนไลน์ ไปจนถึงการใช้ความสัมพันธ์และความสงสารเป็นเครื่องมือในการหลอกเอาเงิน สิ่งสำคัญคือ มิจฉาชีพมักไม่ได้อาศัยเพียง เทคโนโลยี ในการหลอกลวง แต่อาศัย จิตวิทยา เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญ ทั้งการสร้าง ความกลัว ความรีบเร่ง ความไวใจ หรือความหวัง เพื่อให้เหยื่อตัดสินใจผิดพลาดโดยไม่ทันตั้งตัว

ดังนั้น การรู้เท่าทันกลวิธีของมิจฉาชีพ จึงถือเป็นเกราะป้องกันสำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ และช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมั่นใจและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

อาชญากรรมไซเบอร์ ๖ รูปแบบ ที่มีมิจฉาชีพนิยมใช้หลอกลวงผู้สูงอายุ

๑. หลอกซื้อขายสินค้าออนไลน์

มิจฉาชีพมักสร้างเพจปลอมบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยนำภาพสินค้าจากร้านค้าจริงมาใช้ แล้วตั้งราคาถูกกว่าท้องตลาด เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังใช้ข้อความเร่งรัด เช่น โปรโมชั่นวันสุดท้าย หรือ สินค้าเหลือจำนวนจำกัด เพื่อให้รีบตัดสินใจซื้อโดยไม่ทันตรวจสอบ เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อและโอนเงินเข้าบัญชีส่วนตัว มิจฉาชีพจะปิดเพจหรือปิดช่องทางการติดต่อทันที ทำให้ไม่ได้รับสินค้าและไม่สามารถติดตามตัวได้ ตัวอย่างเช่น

- (๑) ใช้ของราคาถูกล่อใจ
- (๒) สร้างความเร่งรีบให้รีบตัดสินใจ
- (๓) ตอบแชทสุภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ
- (๔) หลอกให้โอนเงินก่อนตรวจสอบร้านค้า

๒. หลอกลวงลงทุน

มิจฉาชีพมักอ้างตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน ชักชวนลงทุนผ่านไลน์หรือเฟซบุ๊ก พร้อมโชว์ภาพกำไร รีวิว หรือบัญชีปลอมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในช่วงแรกอาจให้ถอนกำไรได้จริง เพื่อสร้างความไวใจก่อนชักชวนให้ลงทุนเพิ่มทีละมาก ๆ โดยอ้างว่าเป็น โอกาสพิเศษ หรือ ลงทุนรอบสุดท้าย และสุดท้ายเมื่อเหยื่อโอนเงินจำนวนมาก มิจฉาชีพจะเริ่มติดต่อไม่ได้ และปิดช่องทางหนีทันที ตัวอย่างเช่น

- (๑) สร้างภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- (๒) ใช้รีวิวและกำไรปลอม
- (๓) ให้ได้ผลตอบแทนจริงในช่วงแรก
- (๔) หลอกให้ลงทุนเพิ่มเรื่อย ๆ

๓. หลอกให้รัก (Romance Scam)

มิจฉาชีพมักใช้รูปโปรไฟล์ปลอม เช่น ทหาร แพทย์ นักธุรกิจ หรือชาวต่างชาติ เข้ามาพูดคุยตีสันทผ่านแอปพลิเคชันแชทในช่วงแรกจะพูดจาเอาใจ ใส่ใจ และติดต่อสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความผูกพันทางจิตใจ เมื่อเหยื่อเริ่มไว้วางใจ จึงเริ่มอ้างปัญหาต่าง ๆ เช่น ป่วย อุบัติเหตุ เงินไม่พอ หรือส่งของมาให้แต่ติดค่าศุลกากร พร้อมขอให้โอนเงินช่วยเหลือ หลายคนสูญเสียเงินจำนวนมาก เพราะเชื่อว่าการกำลังช่วยเหลือคนที่รักและไว้วางใจตัวอย่างเช่น

- (๑) สร้างตัวตนปลอมให้น่าเชื่อถือ
- (๒) ใช้เวลาสร้างความสัมพันธ์
- (๓) ทำให้เหยื่อรู้สึกสำคัญ
- (๔) ใช้อารมณ์และความสงสารหลอกเงิน

๔. หลอกให้กลัว หรือแก๊งคอลเซ็นเตอร์

หนึ่งในภัยไซเบอร์ที่สร้างความเสียหายมากที่สุด คือ การแอบอ้างเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ตำรวจ ธนาการ หรือหน่วยงานราชการ มิจฉาชีพมักโทรศัพท์มาแจ้งว่า ผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีฟอกเงิน บัญชีผิดกฎหมาย หรือทุจริตเงินสวัสดิการ พร้อมใช้ข้อมูลส่วนตัวจริง เช่น ชื่อ-นามสกุล หรือเลขบัตรประชาชน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือจากนั้นจะเร่งให้โอนเงินเพื่อตรวจสอบบัญชี หรือส่งเอกสารปลอมที่มีตราครุฑผ่านไลน์ เพื่อให้เกิดความกลัวจนรีบทำตามโดยไม่ทันตรวจสอบ ตัวอย่างเช่น

- (๑) แอบอ้างหน่วยงานรัฐ
- (๒) ใช้ข้อมูลจริงสร้างความน่าเชื่อถือ
- (๓) ใช้ความกลัวและความกดดัน
- (๔) เร่งให้รีบตัดสินใจทันที

๕. หลอกขายยา อาหารเสริม และประกันสุขภาพ

มิจฉาชีพมักโฆษณาอาหารเสริมหรือยารักษาโรคผ่านเฟซบุ๊ก ยูทูบ หรือไลน์ โดยกล่าวอ้างว่าสามารถรักษาโรคเรื้อรังได้ พร้อมใช้ภาพบุคคลแต่งกายคล้ายแพทย์ หรืออ้างผลวิจัยทางการแพทย์ปลอม บางกรณียังใช้รีวิวปลอมจากผู้สูงอายุ และโปรโมชันจำกัดเวลา เพื่อเร่งให้รีบซื้อทันที เมื่อได้รับสินค้า อาจเป็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีเลข อย. หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตัวอย่างเช่น

- (๑) ใช้ความกังวลเรื่องสุขภาพเป็นจุดอ่อน
- (๒) แอบอ้างบุคลากรทางการแพทย์
- (๓) ใช้รีวิวปลอมสร้างความน่าเชื่อถือ
- (๔) เร่งให้รีบซื้อผ่านโปรโมชั่นพิเศษ

๖. หลอกรับสวัสดิการผู้สูงอายุ

มิจฉาชีพมักส่ง SMS หรือข้อความไลน์แอบอ้างเป็นหน่วยงานราชการ แจ้งว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มเติม หรือได้รับสิทธิเบี้ยยังชีพเพิ่ม ในข้อความจะมีลิงก์ปลอมให้กด ยืนยันสิทธิ หรืออัปเดตข้อมูล เมื่อกดเข้าไปจะให้กรอกข้อมูลส่วนตัว เลขบัญชี หรือรหัส OTP บางกรณีอาจอ้างว่าต้องโอนค่าธรรมเนียมก่อนรับเงิน สุดท้ายผู้เสียหายอาจสูญเสียเงินในบัญชี หรือข้อมูลส่วนตัวถูกนำไปใช้ในทางทุจริต ตัวอย่างเช่น

- (๑) แอบอ้างโครงการช่วยเหลือจากภาครัฐ
- (๒) ใช้เรื่องเงินสวัสดิการล่อใจ
- (๓) ส่งลิงก์ปลอมเพื่อขโมยข้อมูล
- (๔) หลอกขอ OTP หรือข้อมูลธนาคาร

จากตัวอย่างภัยไซเบอร์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามิจฉาชีพมีการพัฒนาวิธีการหลอกลวงให้แนบเนียน ซับซ้อน และเข้าถึงผู้คนได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ทั้งการแอบอ้างเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ การสร้างเรื่องเร่งด่วนให้เกิดความตกใจ หรือแม้แต่การใช้ความไว้วางใจและความสงสารเป็นเครื่องมือในการหลอกลวงเงินและข้อมูลส่วนตัวจากผู้เสียหายหลายครั้ง ความเสียหายอาจเริ่มต้นจากเพียง “การรีบเชื่อ” หรือ “การด่วนตัดสินใจโดยไม่ทันตรวจสอบ” การรู้เท่าทันกลโกงของมิจฉาชีพ และการมีสติก่อนดำเนินการทุกครั้ง จึงเป็นเกราะป้องกันสำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอแนะนำ “คาถาป้องกันภัยไซเบอร์” หลักคิดง่าย ๆ ที่ประชาชนทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ สามารถจดจำและนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางดิจิทัลและป้องกันตนเองจากมิจฉาชีพออนไลน์ ภายใต้หลักสำคัญ ๓ คำสั้น ๆ คือ “ไม่เชื่อ ไม่รีบ ไม่โอน”

“ไม่เชื่อ” อย่าหลงเชื่อทันที เมื่อมีผู้ติดต่อมาแจ้งข่าวที่ทำให้ตกใจ กลัว หรือดีใจเกินจริง ควรตรวจสอบข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงทุกครั้ง

“ไม่รีบ” มิจฉาชีพมักสร้างสถานการณ์เร่งด่วนเพื่อไม่ให้มีเวลาคิด ควรตั้งสติ หยุดคิด และปรึกษาคนในครอบครัวก่อนดำเนินการใด ๆ

“ไม่โอน” ไม่โอนเงินให้บุคคลที่ยังไม่ได้รับการยืนยันตัวตน และไม่เปิดเผยข้อมูลสำคัญ เช่น รหัส OTP เลขบัตรประชาชน หรือข้อมูลบัญชีธนาคารแก่ผู้อื่นเด็ดขาด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมุ่งมั่นส่งเสริมความรู้ด้านการป้องกันภัยไซเบอร์แก่ประชาชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางดิจิทัล ลดความสูญเสียจากภัยออนไลน์ และร่วมสร้างสังคมไทยให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่ควรได้รับการดูแลและเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าทัน

บรรณานุกรม

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2567). คู่มือรับมือภัยไซเบอร์สำหรับผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/news/1/5035>

ธนาคารไทยพาณิชย์. (2567). ภัยหลอกลวงผู้สูงอายุที่ควรระวัง. สืบค้นจาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/fraud-fighter/update-fraud/scams-elderly>

จิตพิชชา สามารถ. (2565). การตกเป็นเหยื่อทางไซเบอร์ของผู้สูงอายุ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6716>

The Reporter. (2567). ภัยไซเบอร์กับผู้สูงอายุ: ทำไมผู้สูงวัยจึงตกเป็นเป้าหมายของมิจฉาชีพ ออนไลน์. สืบค้นจาก <https://today.line.me/th/v3/article/XY8g5GZ>

องค์การบริหารส่วนตำบลบุรีรัมย์. (2567). ประชาสัมพันธ์ภัยไซเบอร์และแนวทางป้องกันภัยออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.buriramlocal.go.th/public/list/data/detail/id/16291/menu/1554/page/1>

บทความ

ภัยไซเบอร์ใกล้ตัววัยเริ่มทำงาน: รู้ทันกลโกง สังเกตให้เป็น ป้องกันได้

ในยุคที่การทำธุรกรรมทางการเงินและการสื่อสารเกิดขึ้นผ่านช่องทางดิจิทัลเป็นหลัก กลุ่มวัยเริ่มทำงาน ซึ่งมีอายุระหว่าง ๒๒ – ๒๙ ปี ถือหนึ่งในกลุ่มเสี่ยงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพออนไลน์ เนื่องจากกลุ่มนี้มีทั้งรายได้ประจำ บัญชีธนาคาร และความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่ทำให้เชื่อมั่นในการทำธุรกรรมออนไลน์มากจนเกินไป จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่ามูลค่าความเสียหายจากภัยไซเบอร์ในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี บทความนี้จะมุ่งนำเสนอความรู้เชิงปฏิบัติเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับมือกับภัยได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

๑. รูปแบบการหลอกลวงที่วัยเริ่มทำงานมักตกเป็นเหยื่อ มิจฉาชีพออนไลน์มีการพัฒนารูปแบบการหลอกลวงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบที่พบบ่อยในกลุ่มวัยเริ่มทำงาน มีดังต่อไปนี้

๑.๑ การหลอกลวงผ่านงานออนไลน์รายได้ดี

มิจฉาชีพจะใช้โฆษณาชักชวนให้ทำงานออนไลน์ที่มีลักษณะเรียบง่าย เช่น การกดไลก์โพสต์ การรีวิวสินค้าหรือการกดซื้อสินค้าเพื่อรับค่าตอบแทน โดยอ้างว่าสามารถทำได้จากที่บ้าน และมีรายได้ ๕๐๐ - ๒,๐๐๐ บาทต่อวัน กระบวนการหลอกลวงมักดำเนินการดังนี้ เริ่มต้นให้เหยื่อทำงานและได้รับเงินในระยะแรก เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ หลังจากนั้นมักจะให้เหยื่อโอนเงินค่าประกันหรือทำบัตรเครดิตและรอเงินคืน โดยอ้างว่าจะโอนคืนในภายหลัง ท้ายสุดเมื่อเหยื่อโอนเงินก้อนใหญ่ มิจฉาชีพจะหายตัวไปโดยไม่สามารถติดต่อได้

๑.๒ การโจมตีแบบฟิชซิง

ฟิชซิงเป็นการส่งอีเมลหรือข้อความแจ้งเตือนปลอมที่แอบอ้างเป็นหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เช่น ธนาคารหรือบริษัทขนส่งพัสดุ เพื่อหลอกให้เหยื่อเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือรหัสผ่าน นอกจากนี้มิจฉาชีพยังสร้างเว็บไซต์ปลอมที่ใช้ในการหลอกลวงมักออกแบบให้มีหน้าตาคล้ายกับเว็บจริง จึงจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบลิงก์ URL อย่างละเอียดทุกครั้ง รูปแบบที่พบบ่อย ได้แก่ อีเมลแจ้งเตือนว่าบัญชีธนาคารจะถูกระงับ พร้อมลิงก์ให้ยืนยันตัวตน ข้อความแจ้งเตือนมีเนื้อหาว่ามีพัสดุรอรับ ให้กดลิงก์เพื่อชำระค่าธรรมเนียมหรือค่าปรับ และอีเมลที่อ้างว่ามีเงินคืนภาษีมักจะให้กรอกข้อมูลบัญชีธนาคารเพื่อรับเงิน

๑.๓ การแอบอ้างเป็นบุคคลที่รู้จัก

มิจฉาชีพจะเจาะเข้าบัญชี LINE หรือ Facebook ของบุคคลที่เหยื่อรู้จัก จากนั้นส่งข้อความขอยืมเงินโดยอ้างเหตุฉุกเฉิน วัยเริ่มทำงานมักตกเป็นเหยื่อของรูปแบบนี้เนื่องจากความไว้วางใจที่มีต่อบุคคลที่รู้จัก และไม่ต้องการเสียใจด้วยการให้ยืมเงินโดยขาดการไตร่ตรองและพิจารณาอย่างรอบคอบ

๑.๔ การหลอกลวงด้านการลงทุน

มิจฉาชีพมักจะชักชวนให้ลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล หุ้น หรือสินทรัพย์อื่นๆ โดยสัญญาว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงผิดปกติ เช่น ๒๐ – ๓๐% ต่อเดือน กลโกงประเภทนี้มีความซับซ้อนสูงขึ้น โดยสร้างแอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ปลอมที่มีหน้าตาแฉลบหรือแสดงผลกำไรที่สมจริง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในระยะแรก ก่อนที่เหยื่อจะโอนเงินก้อนใหญ่

๑.๕ การหลอกลวงทางอารมณ์

มิจฉาชีพมักจะสร้างโปรไฟล์ปลอมของบุคคลที่มีรูปลักษณ์ดีในแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ หรือในแอปพลิเคชันหาคู่ จากนั้นสร้างความสัมพันธ์อย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นระยะเวลาประมาณ ๑ - ๓ เดือน ก่อนจะขอให้โอนเงินด้วยเหตุผลต่างๆ หรือชักชวนให้ลงทุนร่วมกัน กลุ่มวัยเริ่มทำงานที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ใหม่มักตกเป็นเป้าหมายของกลโกงประเภทนี้

๒. ข้อสังเกตและสัญญาณเตือนภัย

การรู้จักสังเกตสัญญาณเตือนเป็นสำคัญในการป้องกันตนเองจากภัยไซเบอร์ข้อสังเกตที่ควรระวังมีดังต่อไปนี้

๒.๑ การสร้างความเร่งด่วน

มิจฉาชีพมักใช้กลยุทธ์กดดันให้เหยื่อตัดสินใจอย่างรวดเร็ว โดยใช้ภาษาที่แสดงความเร่งด่วน เช่น ด่วนมาก หมดเวลาภายใน ๒๔ ชั่วโมง หรือโอกาสสุดท้าย วัตถุประสงค์หลักคือการป้องกันไม่ให้เหยื่อมีเวลาคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ

๒.๒ ผลตอบแทนที่สูงผิดปกติ

ข้อเสนอใดก็ตามที่สัญญาผลตอบแทนสูงกว่าความเป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญ ควรได้รับการพิจารณาอย่างระมัดระวัง โดยอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์อยู่ที่ประมาณ ๑ – ๒% ต่อปี และกองทุนรวมส่วนใหญ่มักให้ผลตอบแทนเฉลี่ย ๑๐ – ๑๕% ต่อปี ดังนั้นข้อเสนอที่อ้างผลตอบแทน ๒๐% ขึ้นไปต่อเดือน จึงเป็นสัญญาณเตือนที่ชัดเจนว่ามีความเป็นไปได้ว่าอาจเป็นมิจฉาชีพ

๒.๓ ลิงก์และที่อยู่เว็บไซต์ที่ผิดปกติ

เว็บไซต์ปลอมมักใช้ชื่อโดเมนที่คล้ายกับเว็บจริงแต่มีความแตกต่างเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์จริงของกรมคือ www.dla.go.th ในทางกลับกันเว็บไซต์ปลอมที่อาจพบเห็นจะมีลักษณะดังนี้ www.dla.go.th-secure.com โดยมีการใส่คำว่า -secure เพิ่มเติมทำให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ใช้งานควรตรวจสอบลิงก์ URL อย่างละเอียดทุกครั้งก่อนกรอกข้อมูล

๒.๔ การขอข้อมูลที่เป็นความลับ

สถาบันการเงินและหน่วยงานภาครัฐที่ถูกกฎหมายจะไม่มีการขอรหัสผ่าน หมายเลข PIN รหัส OTP หรือข้อมูลส่วนตัวที่ละเอียดอ่อนผ่านทางโทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อความแจ้งเตือน การร้องขอข้อมูลเหล่านี้ผ่านช่องทางดังกล่าวถือเป็นข้อความจากมิจฉาชีพที่ชัดเจน

๒.๕ โปรไฟล์ออนไลน์ที่ผิดสังเกต

บัญชีออนไลน์ที่มีรูปโปรไฟล์สวยงามเกินจริง มีจำนวนเพื่อนหรือผู้ติดตามน้อยมีประวัติการโพสต์น้อย หรือเพิ่งสร้างบัญชีใหม่ ควรได้รับการตรวจสอบเพิ่มเติมและพิจารณาอย่างรอบคอบว่าเป็นมิจฉาชีพหรือไม่

๓. แนวทางการป้องกันตนเองจากภัยไซเบอร์

การป้องกันภัยไซเบอร์อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยทั้งความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แนวทางที่แนะนำมีดังต่อไปนี้

๓.๑ เปิดใช้งานการยืนยันตัวตนสองขั้นตอน

การยืนยันตัวตนสองขั้นตอนเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ที่กำหนดให้ผู้ใช้ต้องยืนยันตัวตนด้วยวิธีสองวิธีที่แตกต่างกัน เช่น รหัสผ่านร่วมกับรหัส OTP จาก Application บนโทรศัพท์มือถือ แม้มิจฉาชีพจะทราบรหัสผ่าน แต่ไม่สามารถเข้าถึงบัญชีได้หากไม่มีโทรศัพท์ของเจ้าของบัญชี

๓.๒ การจัดการรหัสผ่านอย่างปลอดภัย

การจัดการรหัสผ่านที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ ใช้รหัสผ่านที่มีความยาวอย่างน้อย ๑๒ ตัวอักษร ประกอบด้วยตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ พิมพ์เล็ก ตัวเลข และอักขระพิเศษ ไม่ใช้รหัสผ่านเดิมซ้ำกันในหลายแพลตฟอร์ม และไม่ใช้ข้อมูลส่วนตัวที่คาดเดาได้ง่าย เช่น วันเกิด ชื่อ หรือหมายเลขโทรศัพท์

๓.๓ การตรวจสอบก่อนคลิกลิงก์

ก่อนกดลิงก์ที่ได้รับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ข้อความแจ้งเตือน หรือแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ควรตั้งคำถามดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบว่าเราได้สมัครใช้บริการหรือสั่งซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับข้อความนี้หรือไม่ และลิงก์ URL ปลายทางตรงกับลิงก์ของหน่วยงานจริงหรือไม่

(๒) กรณีตรวจสอบตามข้อ (๑) แล้วยังไม่ชัดเจนให้เปิดเว็บเบราว์เซอร์ และพิมพ์ที่อยู่เว็บไซต์ โดยตรงแทนการกดลิงก์

๓.๔ การอัปเดตซอฟต์แวร์อย่างสม่ำเสมอ

การอัปเดตซอฟต์แวร์เป็นการปิดช่องโหว่ด้านความปลอดภัยที่อาจถูกโจมตีนำไปใช้โจมตีระบบ แนะนำให้ตั้งค่าการอัปเดตอัตโนมัติสำหรับระบบปฏิบัติการ แอปพลิเคชันธนาคาร และซอฟต์แวร์ที่ใช้เป็นประจำ

๓.๕ การตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินก่อนดำเนินการ

เมื่อได้รับคำขอให้โอนเงินหรือดำเนินธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่รู้จักหรือหน่วยงานใดก็ตาม ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) ติดต่อผู้ส่งข้อความโดยตรงผ่านหมายเลขโทรศัพท์ที่ทราบอยู่แล้ว ไม่ใช่หมายเลขที่ระบุในข้อความ

(๒) ในกรณีที่เป็นธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้ติดต่อสอบถามโดยตรงผ่านหมายเลขที่ระบุไว้ด้านหลังบัตรเดบิตหรือเครดิต และสำหรับธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง ควรพิจารณาดำเนินการที่สาขาธนาคารโดยตรง

๓.๖ ความระมัดระวังในการใช้เครือข่ายสาธารณะ

เครือข่าย Wi-Fi สาธารณะมีความเสี่ยงสูงต่อการถูกดักจับข้อมูล ควรหลีกเลี่ยงการทำธุรกรรมทางการเงินหรือการกรอกข้อมูลส่วนตัวที่ละเอียดอ่อนบนเครือข่ายดังกล่าว หากจำเป็นต้องใช้เครือข่ายสาธารณะ ควรเปลี่ยนไปใช้เครือข่ายโทรศัพท์มือถือแทน

โดยสรุป ภัยไซเบอร์เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การป้องกันตนเองอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการหลอกลวง ความสามารถในการสังเกตสัญญาณเตือน และการปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ วัยเริ่มทำงานควรตระหนักว่า การหยุดคิด วิเคราะห์ก่อนดำเนินการทางดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันภัยไซเบอร์ การรู้เท่าทันมิจฉาชีพเป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ และการแบ่งปันความรู้ดังกล่าวให้แก่คนรอบข้าง จะช่วยลดความเสียหายที่เกิดจากภัยไซเบอร์ในสังคมโดยรวมได้อย่างยั่งยืน คาถาป้องกันมิจฉาชีพยุคดิจิทัลที่ดีที่สุดคือ “**ไม่เชื่อ – ไม่รีบ – ไม่โอน**” การ**ไม่เชื่อ** คือการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้จะอ้างตัวเป็นเจ้าของหน้าที่รัฐว่ามีพัวพันคดี หรืออ้างว่าได้รับสิทธิพิเศษ การ**ไม่รีบ** มักมาพร้อมความกลัวและความโลภ ให้ความเวลาในการตรวจสอบข้อเท็จจริง อย่ากดลิงก์หรือโอนเงินในทันที การ**ไม่โอน** คือการตรวจสอบข้อบัญญัติปลายทางทุกครั้ง และปฏิเสธการโอนเงินให้บัญชีบุคคลธรรมดาในการซื้อสินค้าหรือติดต่อราชการ การตรวจสอบให้มั่นใจคือการโทรกลับไปสอบถามหน่วยงานต้นสังกัดด้วยเบอร์ทางการ หรือติดต่อสถานีตำรวจใกล้บ้าน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันภัยหลอกลวงทางออนไลน์อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2569). รู้ทันกลโกงมิจฉาชีพ ป้องกันภัยไซเบอร์ เริ่มต้นที่ตัวเรา: รูปแบบมิจฉาชีพที่พบบ่อยตามช่วงวัย พร้อมแนวทางการป้องกันภัย. เผยแพร่โดยเทศบาลตำบลหลุบ. สืบค้นจาก <https://www.lub.go.th/news-6-5-2569-1/>

กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.). (2566). ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ศปอส.ตร.). สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สืบค้นจาก <https://thaipoliceonline.com>

ไทยพีบีเอส. (2567, 29 กรกฎาคม). เหยื่อลิตีอาชญากรรมไซเบอร์ ผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นหญิงวัยทำงาน. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/342472>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2566, 9 กรกฎาคม). หลอกลงทุนระบาดหนัก! ตร. เตือนต้องมีสติ "ไม่เชื่อ ไม่รับ ไม่โอน". อินโฟเควสท์. สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2023/316436>

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2568, 26 ธันวาคม). 5 กลโกงมิจฉาชีพยอดฮิต และวิธีป้องกัน. กรมประชาสัมพันธ์. สืบค้นจาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/459323>

เดลินิวส์. (2568, 31 พฤษภาคม). อย่าโอนก่อนเด็ดขาด! ระวัง 6 กลโกงยอดฮิตจากมิจฉาชีพออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/news/4765954/>